Масса а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

ЗНАК ПОЧЕТА

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ШИНАРА, 26 ЯНВАРЬ, 1988 ШУ. ★ № 11 (7514). ★ Мах 3 коп.

КПСС НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА ПЛЕНУМ

Укх шера 23 январе КПСС обкома политически просвещене ЦIагIа хилар парте Нохч-ГIалгIай областной комитета VIII пленум. Цига дийцар ер дешаш:

1. КПСС XXVII съезда решенешка хьежжа перестройкана кулгалдара КПСС обкома бюрос баьча балхах йола отчет.

2. Организационни дош.

Парте XXVII съезда решенешка хьежжа перестройкана кулгалдара баьча балхах КПСС обкома бюро отчетни доклад йир КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара **В. К. Фотеева.**

Цу дешах хиннача пренешка дакъа лаьцар: Старогрозненски УБР бурувдеттачо, «Грознефть» объединене къахьегама коллектива совета председатела **А. И. Буракова,** КПСС Грозненски райкома хьалхарча секретара **Х. М. Витушева,** «Красный молот» завода директора **В. П. Бервинова,** КПСС Назрановски райкома хьалхарча секретара **А. А. Мякиева,** Наурски районa «Советская Россия» яхача совхоза шурий ферма бригадира **Н. А. Симченкос,** КПСС Грозненски горкома хьалхарча секретара **В. А. Куценкос,** КПСС Советски райкома хьалхарча секретара **Л. Д. Дзейтовас,** Грозный станце локомотивни депо машиниста **А. Е. Волкова,** Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела **Х. Х. Бокова,** Госбанка Нохч-ГIалгIай республикански контора управляюще **А. А. Вартанова,** КПСС Шелковской райкома хьалхарча секретара **В. П. Борискина,** Л. Н. Толстоя цIерагIча Нохч - ГIалгIай паччахьалкхен университета кафедра заведующе, «Знание» общества республикански организаце правлене председатела **В. Б. Виноградова,** «Грознефтегеофизика» производственни объединене парткома секретара **Т. А. Агарковас,** облсовпрофа председатела **Г. Г. Олейникова,** Ачхой - Мартановски района «Новосельский» совхоза соми баьцадаараши леладеча бригада бригадира **М. Ш. Тепсуркаева,** Гудермесски горисполкома председатела **Г. Х. Эльмурзаева,** № 7 йолча специализированни треста Грозненски монтажни управлене слесарий бригадира **Д. Я. Бабоченкос,** НГIАССР халкъа тIахьожама комитета председатела **П. Г. Кащеева,** Веденски района Орджоникидзе цIерагIча колхоза председатела **А. А. Хусаинова,** НГIАССР телевидене а радиовещане а Паччахьалкхен комитета председатела **Ю. В. Мареченкова,** «Малгобекнефть» НГДУ оператора **А. С. Шагровас,** НГIАССР юстице министра **И. А. Албастова,** Грозненски мехкдаьтта института доцента, тIемеи къахьегамеи ветераний республикански совета председатела **В. И. Филькина,** республикански больница керттерча лора **А. М. Гаджиева,** «Грознефтехим» НПО генеральни директора **С. Н. Хаджиева.**

Дийцача дешах соцам тIайийцар.

Организационни дош къоастадир. Пленумо КПСС обкома секретаралла а бюро членалла а хержар **В. А. Алехин,** КПСС ЦК организационно-партийни балха Отдела инструктор хиннав из хьалхагIа.

Парте Нохч - ГIалгIай обкома VIII пленума балхаца дакъа лаьцар КПСС ЦК инспектора **В. П. Шаплыкос,** КПСС ЦК организационно-партийни балха Отдела инструктора **А. Е. Селиванова,** КПСС ЦК-рча Партийни ТIахьожама Комитета инструктора **С. А. Шибанина.**

Яхьа дневник

ЛаьрхIар кхоачашду

Нохч - ГIалгIай гIишлон управленена чуйоагIача Грозненски аьшкабетона конструкцей завода толаме чакхдаьккхар пятилетка шоллагIа шу.

Къахьегама овсарле лакхъяра план 6,8 процент тIеххкхоачашъяьй предприяте болхлоша. Заданел совгIа ара мел хийца продукци духхьал из лакхъяра чотагIа я. Белгалдаккха дезаш да укх тIеххьарча хана заводе хьаеш йола продукци гIишлонхоша дика могаеш хилар. Шоай потребителашта продукци лоаттаяра дола договорни декхараш а толаме кхоачашдаьд цар. Январь бетта хьалхарча шин декада задани дикка тIеххкхоачашъяьй завода коллективо.

Предприятерча цехашта юкъе яьржача яхье хьалха латт Ржевский Владимири Эльмурзаев Iадлани керте латтача аьшкабетонни асфальто-бетонни цехий, Чапанов Тимура кулгалдеча металлоконструкцей цеха коллективаш.

Деша дай бац

ШийтталагIча пятилетка шоллагIча шера планах а низткъа мара лоархIаяьяц Грозненски швейни объединене коллектив. Из бIаь процент кхоачашъяьй цо. Къахьегама овсарле лакхъяра тIанийца декхараш кхоачащдаьдац. Цо кхоачаш ца еш йисай арахецача продукцега дIабода мах лохбара, паччахьалкхенна пайда бара шера план а.

Потребителашта продукци лоаттаяра дола договорни декхараш соахка 98,7 процент мара кхоачащданзар. Ший смежникашка цо дIа ца кхоачийташ йисар 629 эзар сома маьха продукци.

Объединене болхлоша иштта эсала болх бара дола керттера бахьанаш да къахьегамеи производственни дисциплина телхаеш, брак йолаш продукци арахецаш дукха моттигаш нийсъялар.

Дукха цехаш я объединене хIанз тIехьаюсаш. Царех я Сухоплещенко Риммаи Висантов Султани керте латтача кхоалагIчеи пхелагIчеи цехий коллективаш.

Нохч - ГIалгIай гIишлон управлене къахьегача бригадех эггара дикагIа лоархIачарех цаI я «РСФСР залуженни гIишлонхо» яха сийлен цIи лелаеча Успанов Баудина кулгалдеш яр. Грознерча Первомайская яхача улицагIа наха чубаха цIенош хьалдеча болх беш я цун бригада. Цхьаккха смена дIаяхийтац цо ший норма 140—150 процент кхоачаш ца еш. Цудухьа, дIадахача шера план ханал дуккха хьалха кхоачашъярах рапорт делар цун бригада гIишлонхоша.

СУРТА ТIА: бригадир Б. Успанов.

А. АИРАПЕТОВА сурт.

Ялх шу мара дизадац Точиева Лейлас хIамаш тега мотористка йолаш Нохч-ГIалгIай «Силуэт» яхача производственни текстильно - галантерейни объединене болх бу. Цу лоацчача хана Iалаьмате дика кхийтай из ше каралаьцача балхах. Цудухьа цун вIаштIехьдоал хIара сменагIа нормаш 120—130 процент кхоачашъе. Овсаре къахьегарал совгIа ше тегача барзкъашта юкъе цхьаккха тайпа брак нийсъялийтац цо.

Балха тIа цунна карагIдувлача дикача гIулакхий лакха мах а беш, цкъа санна дуккхаза а сийлен грамоташ, ахча премеш тийннай Лейлайна.

СУРТА ТIА: хIамаш тега мотористка Л. Точиева.

И. ПЛИЕВА сурт.

ТОАЛУШ ХIАМА ДАЦ

РЕЙД

Соахка паччахьалкхенна шура дIаялара шера план кхоачашйинзар Наурски районо. Из нийсделар керттерча даькъе «Терский» совхоза бехкагIа. Цунна, дукха хIама ца эшаш, 475 тонн шура тIайнсар. Районо дIа ца луш йисачул 76 тонн мара кIезигагIа яц из. Цул совгIа, Iангара доахача юкъа рационагIа хьайбаш кхабара доакъар ца тоъар а, царна лерттIа Iуналдеш ца хилар а бахьан долаш, план 2600 килограмм йолаш, 1844 килограмм мара шура яккханзар соахка, 122 бежан, 1408 устагI, 1300 хьакха елар, хIара бIаь Iатта тIехьара 63 Iаса мара хьакъоастаданзар е районе гIолла хиннаарел 23 Iаса кIезигагIа.

ТОАДЕННА хIама дац укх шера а. Январь бетта хIара дийнахьа паччахьалкхенна дIалуш йола шура, соахка укх хана хиннчул 48 килограмм кIезигагIа я. ХIанзчул тIехьагIа тIакхетаргья, аьлча а, харц хургда. ХIана аьлча, эшар 16,4 центнер доакъара единица йолаш, хIара хьайбана лаьрхIа 8,2 центнер доакъара единица мара Iалашъяьяц совхозе.

ХIаьта мишта пайда эц долаш долчох, мишта ду доал? Из ха безам болаш, совхоза керттерча зоотехникаца Омаров Мохьмадаца цхьана, фермашка долх тхо. Новкъа, тха йоккхагIа йолча цхьоалагIча ферма цехе лаьрхIа кийч а деш, тел хьайбашта доакъар, яхаш, вар Омаров. Цхьабакъда, ферме дIакхаьчача кхы тайпа сурт бIаргадайра.

Доакъар кийчду йоккха цех сеца латтар. Хоалуш дар тIеххьарча массехк дийнахьа цо болх ца баьлга. ТIаккха дийнахьи буси хIара кхоабача Iаттагара 4,2 килограммал кIеззига дукхагIа мара шура йоаккхаш ца хилар тамаш е езаш хIама дацар. Iан замалахьа хьайбаш кхабара оттаяьча рационага хьежжа 35 килограмм силос, 10 килограмм доакъара свеклаш, кхоккха килограмм чан йоли, Iатто еннача литр шурийна 350 грамм кхоачийташ концентрированни доакъар тел хIара хьайбана. Иззал доакъар дIаделча кIезигагIа яле 7—8 литр шура яла еза Iатто. ХIаьта луш яр лакхе вай йийцар мара яц. ТIаккха теша йиш йий рационагIа доагIа, деррига доакъар хьайбашка дIакхоач аьлча?!

ЦхьоалагIча ферме латта доахан, вокх шин фермера дараш санна, туберкулез долаш да. Геттара во доалду царна.

КIал хьарца цхьаккха хIама йоапаш, духхьал асфальта тIа Iодийша ухкар доахан. Хотта, кхо тIалета бIеха дар уж.

Ховш ма дий, диача доакъара цхьа дакъа хьайба дегI дIоахдара дIадодалга. ХIаьта шийлача латтача доахана лургйий дIателача доакъарга хьежжа дукха шура?

Iаьсий латтача а хилар тхо. Помещене корашта теха полиэтиленови пленка нийттIача гIолла мух чухьекхар.

ДIайха хий дацар ферме, кIалахьарцар деш дац Iасилгашта а.

— Царна кIаладиллал ча дац боахаме. Хьайбашта а кIезига да, — йоах М. Омарова. — КорайоагIаш яц опилкаш а.

ТIеххьарча хана хIара шера санна нийслу цу боахама иштта ийрча гIулакх. Цудухьа кIезига я йоаккха шура, дулха лоадама тIакхеташ дац Iаьсий, кхоачашъюлац уж кхедара, доахан дебадара планаш. Из бахьан долаш боахама хIара шера доккха зенаш ду хьайбаш леладаро.

Укх бетта планагIа паччахьалкхенна 90 тонн шура дIаяла езаш я совхоз. Цхьабакъда, ткъоалагIа январь хьатIакхоачаш дIаеннар 45 тонн мара яцар. Шура дIаялара бетта план юлургйоацалга гуш да къаьгга. ХIанзчул тIехьагIа шура тIакхете а тамаш я. ХIана аьлча, хIара дийнахьа кIезиглуш да Iалашдаь доакъар. Хьайбаш мартт бутт тIакхаччалца рационагIа кхабара тоъал хургдац.

Ткъаьн бархI эзар жа да цу боахаме. Йоачано наькъаш дохадаь, хала да уж латтача машинаца тIаваха. Эггара хьалха 660 жий лелабеча Х. Ахмадова кулгалдеча бригадана тIакхоач тхо. ХIаьтта мара йол хьатIакхухьаш яцар цига. Трактора лафета тIара из лаьтта Iо а тессе дIаболхар тракториставш.

— ТIехьагIа аргIаш дергда цунах, — йоах М. Омарова.

Цхьан помещене улла концентрированни дар мара, кхы цхьаккха тайпа доакъар дацар кошара гонахьа. Кошаре цхьаккха саг воацчаше, концентрированни доакъар чулаьтта цIа чIега тоханза дар. ХьатIакхухьаш йола йол, из мелий дIаязъеш жа леладеча бригадера саг вацар. Кулга цIена боацача наха дика аьттув луш хьал дар цига хиннар.

Жа Iангара дахара тоъал доакъар хьатIадена хIанз а наггахьа мара бригада яц. Шоай боахама гIулакхах дог лазаш кулгалхой баларе, октябрь бетта хургдар деррига доакъар жа Iангара доакхаргдолчча хьатIадена. Иштта ду дикача даьша.

— ГIожадар деце а тоъал концентрированни доакъар да тхога. Цун новкъосталца кIалхардала хьожаргда, — йоах Омарова.

Ший ханнахьа тоъал Iалашдаь хиннадаларе, хIанз, хьежаш багIа безаргбацар совхоза кулгалхой. ХIаьта таронаш яц, аьлча а, харц хургда. Хий дехкаш 1500 гектар я боахаме ялата культураш дIаювш.

Кхы дукха дикагIа дац гIулакхаш «Россия» яхача колхозе а. ПланагIа доагIачох дIа ца луш 204,5 тонн дулх, 142,5 тонн шура тIайнсар цунна. ХIара кхоабача Iаттагара яьккха шура заданегIа йоагIачох 272 килограмм, лурчогIа хиннчул 194 килограмм кIезигагIа хилар. Делар 139 бежани 1116 устагIеи.

Цу боахама цхьоалагIча ферме хилар тхо. Бакъдар хIана алац, «Терский» совхозе долчул доаханна дукха дикагIа доалду цига. ЦIена, лостам бар хьайбаш латтача помещенешка. ГIаьххьа тоаденна цIена дар доахан а. Цунца цхьана, норма 8,6 доакъара единица йоагIача, хIара Iатта дийнахьи буси 10,87 единица доакъар луш доллаше а кIезига я-кх йоаккхаш йола шура. ХIара кхоабача Iаттагара — 3,9 килограмм.

Цун керттера бахьан да, мел эша деррига доакъар хьалхе фермана хьатIадена ца хилар. Из бахьан долаш, доакъар хIара дийнахьа гаьннара хьатIакхухьаш кхаба дезаш хул доахан. Трактор ехача, кхы бахьан нийсделча доакъар ханнахьа е вIалла хьатIа ца дахьаш моттигаш хул.

— Иштта из нийсделча доахана лу шура цу сахьате лохлу, — йоах ферма заведующе Х. Алиева. — Из тIа ца кхеташ диъ-пхи ди дIадода.

Паччахьалкхенга дукхагIа шура йохка гIерташ, Iаьсий шурийца а доацаш, цун метта кийчъеча искусственни йолчунца кхоаб. ХIаьта а соахка укх хана хиннчунца нийсйича 105 килограмм кIезигагIа я хIанз дийнахьа дIалур. Цул совгIа, доакъар а хьайбаш Iангара дахара кхоачам боллаш дац. Из бахьан долаш 20 январе денз кIезигдаьд рационагIа лу доакъар а.

Хий дехка шортта лаьтта доллаше, хьайбаш кхабара тоъал доакъар Iалашде маганзар соахка Наурски района юрта боахама къахьегамхошта. Масала, Ленина цIерагIча колхоз кхы де хIама а доацаш кхыча боахамашкара эца дезаш хилар 1700 тонн чан йоли, 570 тонн тIа хьажкIий гIадамаш, эзар тонн комсий отходаш. ХIаьта дукха ахча деннаб царех. Иштта хьал да цу района кхыча боахамашка а.

Доакъар кийчдерашта доагIа алапи, яьккхача шурах, дулхах тийша хургдолаш гIулакх де деза ха хьатIакхаьчай. Иштта уйла йолаш бар тхоца къамаьл мел даь хьайбаш леладераш а.

А. ГАПУЕВ,
халкъа тIахьожама республикански комитета инспектор;

С. МАДАЕВ,
«Грозненски рабоче» корреспондент;

М. ХАМАТХАНОВ,
тха спец. корр.

ХОЗРАСЧЕТА—ШЕРРА НИКЪ

Нийсача оагIорахьа...

Укх шера цхьоалагIча январе денз ше-шийна финансировани яра системагIа болх бе йолаеннай «Грозтрубопроводстрой» треста коллектив. Цу лоархIамеча гIулакха хьалхагIа дика кийчо а яь, бIубенна къахьегаш чакхдаьккхар цо дIадаха шу. ГIишлонхошта, иштта инженерно - технически болхлошта ший ханнахьа аттестаци йир совйола оборудовани предприяте баланса тIера дIаяьккхар, керда техника производствана юкъе а йоалаеш, дуккхача балхашта механизаци йир. Планироване кердача системагIа лаьца дукха занятеш йир гIишлонхошца, мастеращца, бригадиращца. Соахка сентябрь бетта денз треста коллектив болх бе йолаелар бригадни подрядагIеи ше дIадахийтар юхаметтаоттаяреи системагIа.

Уж лоархIаме балхаш чакх а доахаш, дIадахача шера плани тIанийца декхараши толаме кхоачашдара шоай еррига таронаш оарцагIъяьха къахьийгар треста гIишлонхоша. Шера планагIа лаьрхIачул тIех цар даь деррига балхаш 42 эзар сома маьха хилар. ГенподрядагIа гIишлон - монтажни балхаш дара паччахьалкхен план а толаме кхоачашйир треста коллективо. ХIаьта ший низаца цо кхоачашдаьраш ялх бIаь эзар сома маьха да.

Къахьегама овсарле лакхъяра шера план 6,4 процент тIеххкхоачашъяьй треста гIишлонхоша. Духхьал из лакхъяра чотагIа даьд заданел совгIа цар мел даь гIишлон балхаш.

«Ханал хьалха хьалъергья, ханал хьалха караерзаергья» яхача девизагIа болх беш я треста коллектив. Цхьа объект йисте а яккхалехьа, кхыйола гIишлош хьалъеча материальнии къахьегамеи ресурсаш дIа-юха хьежаелга цIендаь дIадаьккхад укхаза. Пусковой объекташ хьалъяьяхара шоай деррига низаш тIадерзаду треста гIишлонхоша, инженерно - технически болхлоша, гIулакхерча наха. ГIишлон техникахи механизмехи, балха ханах бизза пайда ийбу, индустриальни методегIа хьалъю гIишлош, яхье хьалхалаттарий опыт шерра балха юкъекхувл, гIишлонхой къахьегами царна юкъера социалистически яхье дика вIаштIехьяьккхай. Цудухьа чIоагIа беркате хилар царна дIадаха шу. Хьалъеш лаьттача барайтта пусковой объектах вурийтта эксплуатаце дIаелар цар йиллача хана. Уж еррига объекташ дикеи тIехдикеи могайир паччахьалкхен комиссе.

Царех я «Махат — Къулбаседа Кавказ», «Ананьев — Черновцы Бегрочаны» яха газопроводаш, Грознерча Маяковске цIерагIча городокера 64 квартира йола цIа, Грознера спортивни комплекс, Уралера Зинковская яха компрессорни станци, Грознера холодильник, Азербайджански ССР-ра «Кази-Магомет» яха компрессорни станци, Карабулакски химически реагентий заводера производственни мощность, «Грознефть» объединена лаьрхIа массехк объект, кхы яраш.

Треста гIишлонхошта карагIдийнна дика гIулакхаш Iалаьмате дукха хилара тешал деш дола масалаш да вай лакхе доаладаьраш. Цхьабакъда, уж производственни толамаш хьакхоллаш бараш ба шоай хьинар кхо ца деш къахьегаш бола гIишлонхой. Треста гIишлонмонтажни управленей коллективашта юкъе хадданза хьалха а латташ. башха-дика производственни толамаш доахарех я Тарамов Алхазур Наибович керте латтача СМУ-3 коллектив. Цо генподрядагIа гIишлош яра шера план 109.3 процент кхоачашйир, ший низаца гIишлон - монтажни балхаш дара — 104.5 процент. Цул дукха тIехьа а ца бусаш, дика болх беш ба Дашаев Мовлад Билановича кулгалдеча СМУ-5 коллектив. Цо паччахьалкхен планал совгIа генподрядагIа кхоачашдаьд 129 эзар сома маьха балхаш, хIаьта ший низаца заданел тIех даь балхаш 254 эзар сом мах болаш да.

Бригадни подрядагIеи хозрасчетагIеи болх а беш, шийтталагIча пятилетка хьалхарча шин шера план Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дузаш кхоачашъяь дукха бригадаш я тресте. Царех я Толдиев Ювсапа Юнуза, Капариха Валентин Тимофеевича кулгалдеча комплексни бригадай, Ажигов Махьмада Беслан керте латтача слесарий - монтажникий бригада, Хаджиев Салаудина кулгалдеча водителий бригада коллективаш. ХIара сменагIа нормаш 150—160 процент кхоачашъю цар.

Планироване кердача системагIа къахьега йолаеннача треста коллективо доккхий декхараш тIанийцад пятилетка кхоалагIча шера а. Цо дош деннад укх шера план 29 декабреи пятилетка хьалхарча кхаь шера план 1 декабреи кхоачашъе, СССР Конституце денга кхачалехьа Гудермесе йода газопровод болх бе йолаялийта. Карабулаке 25 квартира йола цIа эксплуатаце дIадала; къахьегама овсарле планагIа лаьрхIачул цхьа процент лакхъе, 38 кубически метр хьун материалаш, 142 тонн цемент, 20 тонн металл, 154 тонн автобензин, 62 эзар киловатт-сахьат электроэнерги, 286 тонн дизельни доагор кходе, 241 эзар сом пайда бергбола рационализаторски предложенеш кийч а яь, производствана юкъейоалае. Уж декхараш толамца кхоачашдара хьалхарча деношка денз хьинар айдаь къахьега болабеннача треста гIишлонхоша ханал хьалха кхоачашъяьй январь бетта хьалхарча шин декада задани. Уж бIубенна ба шера план ханал хьалха кхоачашъяра шоаш деннача деша дай хургхиларах а.

Б. КОСТОЕВ.

ПАРТИЙНИ ВАХАР: ПЕРЕСТРОЙКА НОВКЪА

ХІаране хьинарца

Шоашта хьалхашка уьттача декхарашка хьежжа хувцалуш йоагІа наьха оамалаш, айлуш боагІа хІаране бехктокхам, къахьегама дисциплина, юкъера эхь - эздел. Цу процессе къаьстта шоай моттиг дІалоацаш хила беза коммунисташ. ХІана аьлча, хІанз перестройкаяр мо йола бехктокхаме ха хьатІаэттача, царна бІарахьож вах. Мехка керда истори хьадоладелчаденз цар хьалхаленца эшаьй халонаш. Из революционни традици вІалла ца хиннача тайпара лоархІаме я тахан з.

Цудухьа гІерт тхо хІара коммуниста хьинар айде. цул вахар, гІулакхаш дукхагІа хьокхаме хургдолаш хилийта. КІезига бац тхона, парте волча 27 сага, бІарахьежараш. 1000 гаргга саг ва хІанз Наьсарерча медучрежденешка къахьегаш. Царна юкъе ва 166 лор, юкъера медицински говзал йола 360 саг. Перестройка йолаеннача хана дензь кхозза дукхагІа дегІаенай тха коллектив. Цунга хьежжа чоалхане дерзаш доагІа партбюрона, ерригача партийни организацена хьалхашка увтта декхараш.

Эггара хьалха эшар да — хІаране шин моттиг тешаме лелаяр, говзал кІоаргъяр, лора профессе сий лакха лоаттадар, общественни вахаре хьинаре дакъалацар. Партбюро заседанешка, партсобранешка каст - кастагІа ладувгІ оаха къаьст - къаьстача подразделеней кулгалхоша, специалисташа, кхыча болхлоша перестройкана хьалхашка шоай партийни декхар кхоачаш мишта ду хьожаш еча отчеташка. Дика форма хет тхона цох. Царгара гІалаташ лахар духьа, бехкаш дахар духьа лйташ отчеташ яц уж. Ле а бехкаш даха а дика Іомаденнад вай. ХІанз новкъостал де Іомалу ха я. Цу тайпара отчет еча хана дукхагІа теркам тІабохийт шин партийни поручени кхоачашъяра коммуниста новкъадар фуд, цунна малагІа гІоновкъостал эш хьажара.

Комсомольски организаце балхага хьажа а, партийни влияни цунна дукхагІа а дикагІа а хургйолаш дола наькъаш теркал де аьнна, партийни поручени еннаяр оаха операционни медсестрана къонача коммуниста Богатырева Динайна. Бакъда, эргадоалаш хІама дацар. Хьалха мо мара коллективе йий-ецій ховш яцар комсомольски организаци. Юххера а отчет еча хана цунга ладийгІача гІучадаьлар из цу поручененa мела хилар бахьан. Ховш хиннадац Динайна фу де деза, мичахьара дІайолаяла еза, из болх мишта вІаштІехьбаккха беза. ХІанз майрагІа лелабу цо из болх, комсомола мелагІа йола моттигаш а яйзай, шийгара цун малагІа гІо - новкъостал эш а хов. Тоалуш боагІа комсомольски организаце болх, айлуш доагІа къонабарий хьинар.

ХІанз аргІанара отчет еча хана, лорага Тускаев Казбекага ладувгІаргда оаха. Халов тхона общественни вахара сел юстарваьнна из хІана лел, партийни поручени кхоачаш яра тІера хІана вац.

Хеталургда, мелагІа болчар отчеташка мара оаха ладувгІац, аьнна. ТІаккха-м цу гІулакха керттера оагІув теркал ца еш ма юсарий. Пайдане да дикагІчар опыт Іомаяр а, цар мо ший болх вІаштІехьбаккха хІаравар сардагІваккхар. Цу тайпара хьокхам а телаш, тешшаме перестройка никъ дІахьош бола бІухой тхона юкъе болаш ба.

Царех я бІаргий лазарашта дарба деча отделене заведующи Котиева Альбина. Цахаддаш наха юкъе я из, дика кхетадеш, дег чу дужаш хул медицински знанех лаьца цо оала лекторски дош, еш йола бесела. Цун хьинарах хьайиіллай из отделени а. ХьалхагІа Орджоникидзе, Грозне, кхыча городашка дІа-хьа хьежабе безаш хулар тхо цу лазарах цамогаш бола хала унахой. 35 моттиг я цу отделене. ХІаьта цу чураяр санна медицински оборудовани йолаш моттигаш дукха яц кхыметтел йоккхача городий больницешка а. Москвера, кхычахьара гІо дехаш из отделене цу кхоачамца Іалашъяьр из ше я. ХІаьта шин говзал кІоаргъеш, хьа а йоагІа. Дукха ха йоацаш республика унахціенон Министерстве хиннача аттестационни комиссес эггара лакхагІа йола лорий категори елар цунна. Нагахьа унахо аравалац цу отделенера дарба ца хулаш.

Цу тайпара коммунисташа, специалисташа лакха лоаттаду тха гуманни профессе сий. Иштта ва къона коммунист, травматологически отделене заведующи Зангиев Мухьмад а. Тха больнице галехьа Казахстане, Туркмене балхаш даьд цо. ВІалла ца хиннача тайпара тоабаьб отделене болх, айяьй къахьегама дисциплина, хІаране бехктокхам. Кердача медицински оборудованеца Іалашъяьй отделени. Цудухьа, сиха, атта, тешаме оттаю диагноз. Дика ду дарба.

Цу нахаца хала яц перестройка дІаяхьа, болх тоабе, вахаро хьалхашка увттаду декхараш кхоачашде. Цу аз вийцача 27 коммунистех 20 лакхера дешар дийша, практически опыт йола лор ва.

ЦІераш яха лов парте боаца лакха профессиональни говзал йолча тхоай кхыча специалистий а. Царех ва лакхера категори йола хирург Омархаджаев Насреддин (хирургически отделене заведующи), керттерча лора заместитель, медицински Іилмай кандидат Вышегуров Хьамид, Халкъый доттагІала ордена кавалер терапевт Абадиева Соня, кхыбараш.

Лоацца аьлча, Наьсарера лораш таханар шоай декхар довзаш а из кхоачашде низ болаш а ба. Перестройкана эггара хьалха эша фактор из я, аьнна, хет сона. Партбюро, ерригa тха партийни организаци шин организаторски, политически, идеологически болх цу фактораца дукхагІа бувза а бувзаш, бе гІерт укх тІеххьарча хана.

ХІаьта а халонаши, проблемаши кІезига яц. Дукха ха йоацаш перестройках йолча тха партбюро отчета лалувгІача хана къамаьл даь ар цІаькха а белгалъяьккхар цу хьакъехьа тха партийни штабо шийгара ювлийта мелал. гучадаьхар уж проблемаш кІезигагІа хургйола наькъаш.

Перестройка йолаелчахьа йоккхий эргалонаш хиннай района медучреждений материальни база дегІаяра даькъе. Масала, нагахьа санна дІаяхача цхьайтталагІча пятилетке ерригача тха медицински учреждений финансови бюджет низткъа 600 эзар сомага мара дІакхоачаш хиннаяц, хІанз 2 млн. сом я. Эргадоалаш латт юрташкарча медучреждений хьал а. Цига хьалъе йолаяьй тайп-тайпара медицински объекташ. Дукха ца говш болх бе йолалургъя СурхотІара амбулатори. 17 специалист хургва цу чу болх беш. Царех — 4 лор. Цу тайпара учрежденеш хьалъе йолаяьй Яндаре, Долакх-Юрта, Гамурзиево.

Районе хьайиіллай профилактически диспансере керда отделени, оборудованеца дика Іалашъяь диагностически отделени. 46 эзар сом мах болаш я цу чу оттаяь цхьа аппарат.

Эргалонаш-м дукха хиннай тха балха тІа, хІаьта а, аз лакхе аьннача тайпара, сатийна хила йиш йоаца проблемаш, дукха я. Лорий гІо-новкъостал, профилактика елга, доаггІача тайпара дІакхачац берашка.

Дукха кхоачамбоацараш да лорий быта хьалаш тоадеча, хІанз а дукха эш квартираш. Из дош хьалхарча плане хила дезаш дар, хІана аьлча, чуйе фусамаш ца хиларах дика специалисташ дукха Іац тхо долча.

ХІаране хьинарца уж а кхыйола а халонаш эша а еш, перестройка юкъера тхоай никъ дІабахьа хьожаргда тхо.

Б. АУШЕВ,
Назрановски района центральни больница партбюро секретарь.

ЛЕНИНГРАД. Пятилетке белгалдаьхача шоай декхарех керттердар толаме кхоачашду «Кировский завод» яхача производственни объединене коллективо. Укхаза «Кировец» К-701М яхача керда трактор (сурта тІа) серийно арахецара тІа болх беш ба. Из машина шин характеристикех хІанз арахецача моделал дикка тІех лоархІ: цунах тайп-тайпарча сферашка пайда ийбе йиш я, двигатель низ болаш ба, механизатора къахьегама хьалаш тоадаьд. Трактор экономичнегІа я, цунга дикка кІезигагІа металл дІадода.

ДІадахача шера цу кердачун установочни парти хьаяьй. ХІанз «Кировцашка» заводской хьалашка хьожаш ба. ЦІаьккха а цІаьккха а тохк трактора хІара узел, хІара деталь, тІаккха хьокхамашта анализ, машина тешаме а арахецара духьа. БІаьстен кхашкара балхаш дІадолалуш «Кировцаш» К-701М машинна - тохкама станцеша дІалургъя.

С. СМОЛЬСКЕ сурт.
ТАСС фотохроника.

Нов. Е. С. Байрайковна Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота яларах дола

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Физически культуран спортен даькъе дуккхача шерашка беркате къахьегарах, иштта ваьча дenз 50 шу дизарца дувзаденна Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла Байраков Евгений Сергеевича — физически культуран спортаи йолча Нохч-ГІалгІай АССР Паччахьалкхен комитета председатела.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь С. КОЖУХОВСКИЙ.

гор. Грозный, 1988 шера 22 январе.

КХАЬ ДИЙНАХЬАРА КУРСАШ

Укх деношка КПСС Нохч-ГІалгІай обкома политически просвещене цІагІа чакхъяьлар парте горкомашкарча, райкомашкарча, предприятей парткомашкарча политически дешара кабинетий методически советий председателаш барий кхаь дийнахьара курсаш.

Курсашка къаьстта чІоагІа теркам тІабахийтар перестройка хьалашка методически советий балха планироване яреи из вІаштІехь баккхареи дешашта, нах Іомабара активни формаши методаши балха юкъекхувлара дешашта.

Дискуссеш, практически занятеш хилар, балха опыт дІа-юха эцаш къамаьлаш дир.

Курсашка дешаш хиннарашта хьалхашка выступленеш йир КПСС Нохч-ГІалгІай обкома отделий заведующеша Ю. В. Кузнецова, А. М. Астафурова, Л. К. Муратовас. Цар дийцар халкъа боахама отраслеша 1987 шера баьча балха итогехи 1988 шера а дІахо йодача хана а хьалхашка латтача декхарехи. ЛадувгІаш хиннараша тийннача дуккхача хаттарашта жоп а делар цар.

Вузий Іилманхоша, доценташа, Іилмай кандидаташа И. О. Кацена, В. И. Синельникова, Г. А. Бермуса, Н. В. Коптева, О. А.-А. Саламова, А. П. Ломова лекцеш йийшар политически экономически дешара системе Іомаеча темаех, педагогика, психологе, марксистско - ленински дешара логика дешаех, практически занятеш чакхъяьхар.

Курсашка хиннараш вІашагІкхийтар республика поэташцеи йоазонхощцеи.

Л. КОДЗОЕВА.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Инде халкъа цІей

26 январе 38-злагІа дезду шин къаман цІей — Республика Ди индийски халкъо.

Бокъалдар аьлча дІадахача шерашка геттара боккха болх баьб мехко. Колониальни режима кара хинначара мукъаяьннача, кхыча пачхьалкхенашта нийсйича, Индена хайра промышленни продукци арахецара хІакъехьа дунен тІа хьалха латтача итт мехка юкъейодаш чІоагІа хьалхаяла.

Хьалхара гІа боаккхаше а, мехка хайра политически шин лоІамен экономически кхычоа карахургбоацаш пайдане хІама харжа. Из геттара лоага боаца, бакъда дукхагІа тешаме никъ ба. Кхыча мехкашкара новкъостал дехаш хиннаяле а, республика керттералар дерригa ше хьадаьд. Тахан Индн доккхалде йиш йолаш я дегІаенача электронни, атомни, авиакосмически, химически, еза - йоккхача промышленностах. Цо дунен тІа хьалхара моттиг лоац боамбе тай даккхара даькъе, кІор боаккхача — пхелагІа, шекар деча — ялхлагІа. Индийски граждании дунен халкъашта юкъерча космически экипажа юкъе а волаш советски космонавташца цхьана космосе хиннав.

Цу дерригане а мехка премьер - министрага Раджив Гандега йиш хилийтар Деле хІара шера хьаеллача Дунен халкъашта юкъерча выставке - ярмарке, Инди тахан дуненца нийсача даькъе яхь лаца кийча я, аьнна дІакхайде.

Бакъда мохк хІанз а дикка халонаш — колониальни дІаяхача ханах юхедисар такха дезаш ба. Дунен тІа эггара кІезигагІъярех я цига бахача наьха сага сих йола доход. Дикка йоккха я къечарнеи бІаьхийчарнеи юкъера юкъ а.

Инде дунен халкъашта юкъе лоаттаеча тІема блокех дІа ца кхетадара политика новкъостал ду дунен гІулакхашта юкъе цун лоархІам лакхбара.

Советски Союзаи Инденеи юкъе хаддаза дегІа а доагІа, чІоагІ а лу Азе а дерригача дунен тІа а машар чІоагІбара лоархІаме фактор а хинна дІаэтта доттагІала, дикача лоалахой гІулакхаш. Машарах, доттагІалах, цхьана къахьегарах долча Договораца чІоагІлаь сийлахь - доккхача шин халкъа традиционни доттагІал укх тІеххьарча хана дІахо а дегІадоагІаш да. Индийски советски халкъый вахаре лоархІаме хилар 1987 шу Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 70 шуи Инди шин лоІаме хилара 40 шуи далар.

Советско - индийски культурни бувзамаши контакташи массаза а хиннай тайп-тайпара, бакъда вай шин мехка къамий фестивалей гомашка дІахьош йола культурни карагІдаьнараш вІаши довзийтара программа санна йоккха яр хІанзалца хиннаяц.

Укх деношка шин мехка бовзаш болча Іилманхошеи общественни деятелашеи, творчески интеллигенце викалаша дуккхача дешай хьакъехьарча цхьана еча дуккхача семинарашта, симпозиумашта, конференцешта юкъе дакъа лоац. Царца цхьана вай халкъашта йовз йоккхийча творчески коллективаі а иштта йоккха йоацача художественни группай а театральнии концертнии выступленеш, бовзаш болча солистий искусство, тайп-тайпара выставкаш, кинофестивалеш.

ДегІадоагІача мехкашта юкъе Инди Советски Союза эггара йоккхагІйола торгови партнер я, Инде арахьарча торговле вай мехко лоаца дакъа 13 процент да.

Советски Союзарча доттагІало новкъостал дир Индена шин кортамукъале лорае. Индийско - советски гІулакхаш тайп-тайпара политически системаш йола мехкаш машаре дахарен цар цхьана къахьегарен принципаш практике кхоачашъюлургхилара къаьгга бола хьокхам ба.

Александр ЖЕЛЕЗНОВ, АПН соб. корр.

Дели.

СУРТА ТІА: Делера правительственни учреждений комплекс.

Н. МАЛЫШЕВЕИ, М. КАПУСТИНЕИ сурт.
ТАСС фотохроника.

Дуне цхьан кІирагІа

ЕВРОПЕЙСКИ ЮКЪАРЧА ЦІЕН ЛАРДЕ

Дунен политически карта шера ханашта дІадийкъа дац, хІаьта дипломатически процесс хаддайза дІайодаш а я. Январь белгалбоалаш хиннаб Советски Союз дерригa низаш вІашдухьала лоаттадара наькъ тІа дІахо прогресс хилийта гІерташ хиларца. Цу тайпара низаш тІадерзадаь моттиг Малхбузен Европа яр: цу регионерча мехкех СССР. лоалахойи вІаши гІойле кхаш леладу партнераши лархІа безам ба. Европерча къоастаянза йолча проблемашта новкъарле еш йола духьаленаш дІаяхар — де лерхІар иштта долаш яр укх деношка СССР кхыча мехкашцарча гІулакхий министра Э. А. Шеварднадзе ФРГ а Испане а яь визиташ.

Герзаш дІадахара дешаш, ховш ма хиллара, керттерадар Бонней Мадриден чІоаггІа теркам тІабахийта яьча переговорашка. Цига дакъа лоацаш хиннараш цхьа барт а болаш раьза хиннаб гаьна кхетар юкъерча боараме а кІезигагІа а дола ракеташ дІаяхара хьакъехьарча Договора кІал Вашингтоне кулгаш яздар герзаш дІадахара процесс шерра а динамично а дІайолалуш йола моттиг а хинна дІаотта езаш хилара. Цу хана чІоаггІа теркам тІабахийтаб европейски кхерамзлен тайп-тайпарча аспекташта а из чІоагІъеча мел боккха лоархІам болаш хила тарлора ФРГ-еи Испании, яхача деша а.

Цунца дувзаденна Малхбузен обозревателаша теркал ду, советски оагІоно НАТО кабинеташка хІанз. шин классагІа йола ракеташ дІаяхара хьакъехьа барт баьчул тІехьагІа, вІашагІъехкаш йола «кхы тІа герзашца кийчбалара» планаш кхераме а чакхйовлийта йиш йолаш йоацилга а белгалдаьккха хилара. «Вашингтон пост» яхача американски газето цу хьакъехьа гуччахьа яздаьд «цига ювцаш я герзий бе-бе тайпаш — керда тактически ракеташ, фегара чуетташ йола ткъамаш дола ракеташ, радараштa «бІаргагуш» хургйоацаш лаьрххІа хІама тІахьекха йола самолеташ, советски фегарча доазонашка уж дикагІа чуяргйолаш, дІадоарждара хьакъехьара предложенеш», яхаш. Цу цхьан ханна Малхбузехьа хозаш да герзашкареи герзашцарча низашкареи «дисбаланс» дІаяккханза яргьяц; яхаш дувца хабараш, бакъда практически плане из дош къоастаде гІертилга гуш дац. Из иштта дале а Советски Союз кийча я моллагІдар санна долча герзех, шозза лаьрхІа йола средстваш оалараш а чулоацаш, переговораш дІайолае, хІаьта цу тайпарча герзий ядерни компоненташца дувзаденна дола дешаш къаьстта дувца а мегаргдар.

Дунен халкъашта юкъера проблемаш йийца ца Іеш Бонней Мадридеи дийцад шин оагІорахьарча отношеней хьакъехьара дешаш а. Царех хьахиннар дар цу столицашка кІал кулгаш яздаь соглашенеш, политически, экономически, культурни сферашка цхьана леладу гІулакхаш дІахо шердар. Массане а лерхІаш ма хиллара, чакхъяьннача переговораша вай гарга дигад «европейски юкъара цІа» яха концепци практике чакхъяккхара. Атлантике денз Урале кхаччалца ше цаі хилар кхетадаь йола Европа тайп-тайпара политически системаш йола пачхьалкхенаш машаре цхьана яха йиш йола «цІа» хинна дІаотта йиш йолаш я.

США-с ДОХАДУ БАРТБЕЛГА

ТІеххьарча деношка Никарагуа правительствас дуккха гІулакхаш чакхдаьхад, дукха ха йоацаш Костарикански столице Сан - Хосе Центральни Америка пхе мехка президенташ вІашагІкхийттача хана тІанйца решенеш кхоачашъяра тІадерзадаь. 19 январе дІадаьккхад республикана духьалара империалистически агресси хьалхьар бахьан долаш 1982 шера Никарагуа оттадаь хинна чрезвычайни хьал. Цу дийнахьа правительства декретагІа дІаяьхай никарагуански халкъа духьалар зуламаш бахьан долаш контрреволюционерашта судаш еш хинна антисомосовски трибуналаш а. Цу цхьан ханна Никарагуа правительства предложени оттаьй 27 —28 январе Коста - Рика столице контрасацара тІом соцабара хьакъехьарча переговорий аргІанара раунд чакхъяккха, аьнна.

«Никарагуа духхьал машарерча договоренносташта кІал кулгаш яздаь Іийпаяц, уж йизза кхоачашъе гІерташ а я» — аьннад журналисташка президента Даниэль Ортега. Ховш ма хиллара, духхьал Никарагуански правительства конструктивни позици бахьан долаш, костарикански вІашагІкхетара итогегІа тІанйца да цхьана оттадаь документ. Цу тІа Центральни Америка мехкий президенташа белгалдаьккхад, машара план цу даькъе хІанз регионе йолаш йолча герзашца кийчъяьча формированешта кхыча мехкий оагІонгахьара гІо делга соцадар а долаш, кхоачашъянза яргйоацилга.

Си-би-эс яхача американски телекомпане белгалдоаккхаш ма хиллара, Никарагуа машарерча инициативаша «вІалла дагадоацар тІа оттадаьд Рейгана администрацена». Из лерхІаш хиннай регионални кризис дІаяккхара процессе халонаш нийсъялара бехк Никарагуана дІатІабилла а республикана духьала дІахо агресси лелаяра «законни бахьан» даккха а шин вІаштІехьдаргда, аьнна. ХІанз из гІулакх лехачул тІехьагІа, КІайча цІено шийна мел могар ду центрально-американски машара план чакх ца ялийта гІерташ. Сандинистски правительства кердача машара инициативай хьакъехьа Манагуа официальни хоам баьча дийнахьа Вашингтонера хоам баьб контрас бандашта американски герз лоаттаделга юхадІадоладе, аьнна президента распоряжени еннаі, аьнна. Иштта ховш хилар, КІайча цІенна керте латтар Никарагуана духьала кІалгІолла лелабеча балха дІадахийта 100 миллионагара 270 миллион долларга кхоачаш конгрессагара 26 январе официальни ахча деха лерхІаш волга а.

Администраце гІулакхашта чІоаггІа духьала яьннай США общественность. Сенатора Алан Крэнстона КІай цІа бехке дир Центральни Америкера машара процесс толхае гІерташ из хиларах. Разведка дешашта йолча викалий палата массазарча специальни комитета председатела Ли Гамилтона белгалдаьккхад, контраса кердача тайпара американски гІо даро «тІом михьара баккха» регионера гІулакхаш тоадара дІадоладаь хьал толхададарга кхоачаде а тарлу, аьнна.

Американски кепайоазоно лерхІачох, февраль болалуш контраса гІо дара хьакъехьара дош дувцача хана конгрессе чІоаггІа ира къовсам отта тарлу администраце «гІожача наькъа» духьалбараштеи тІехьа бараштеи юкъе.

СТОКГОЛЬМСКИ ИМПУЛЬС

«Машаран герзаш дІадахаран тІехьарча ялхне инициатива» санна йовзаш йолча «шестерка» — Аргентина, Греце, Инде, Танзании, Мексика лидераш хІара керда вІашагІкхетаро шийна дунен общественности теркам чІоаггІа тІаоз. Иштта хьашт долаш хилар хила доагІаш хІама да, хІана аьлча «инициатива...» хьайолалу дунен халкъашта юкъерча арене чІоаггІа сий деш болча нахагара.

Дунен халкъашта юкъерча вахаре лоархІаме белгало а хинна дІаэттад цу мехкий кулгалхой 1985 шера Делен 1986 шера Истопа яхача мексикански городен хинна совещанеш. Тайп-тайпарча мехкий телеграфни агентствашен телекомпанешен тешал деш ма хиллара, дунено чІоаггІа догдоах «шестерка» 21 январе Стокгольме кхозалагІа вІашагІкхетарах пайда баларга.

ВІашагІкхийттача хана дийцад Гаьна кхетар юкъерча боарамеи а кІезигагІа дола ракеташ дІаяхара хьакъехьа Вашингтоне яьча СССР-еи США-и кулгалхой переговорий мах бар санна дола дешаш, хІаьта иштта дийцад герзаш Іоаделга дІахо йодача хана юхатохара гІо де тарлуш дола гІулакхаш а. Цу дешашта вІаши дагабовларах хьахиннараш белгалдаь да заседане дакъалоацаш хиннараша тІанйцача Стокгольмски Деклараце тІа. Документа текст Іодийшад политически деятелашта машара тІехьа барашта, общественностеи прессан викалашта трагически веннача Швеце гІорваьнна волча пачхьалкхени политически деятела У. Пальме сесага, ООН берий фонда (ЮНИСЕФ) Шведски отделене председатела Лисбет Пальме.

Деклараце тІа белгалдаьккхад, гаьна кхетар юкъерча боарамеи кІезигагІеи дола ракеташ дІаяхара хьакъехьара Договор — из исторически лоархІам бола боккха гІа болга, цо, нагахьа санна политически лоІам хилча ерригa духьаленаш эшае таро хилара тешал делга. Цун автораша лерхІ герзаш дІадахара наькъагІа кхы а дІахо даханза даргдоацаш. Документа тІа да укх шера хьалхарча ах шера стратегически ядерни герзаш 50 процент кІезигдара хьакъехьара договор чІоагІдара СССР-и США-и тІахьехаш дола кхайкарал а.

Іалаьмате боккха лоархІам болаш хургдар ядерни тохкамаш дизза а массане а совцадара хьакъехьа барт бар, ядерни герза керда тайпаш хьадара никъ бехкар хургдар, аьнна а хет ялх мехка кулгалхошта. Цар тІахьех Іалаьмате сиха ядерни тохкамашта мораторий оттае. Документа тІа белгалдаьккхад, герзаш Іоаделга космически аренашка доаккхилга хилийта йиш ца хилар.

Аргентина, Греце, Инде, Танзании, Мексика, Швеце лидераша алхха дунен халкъашта юкъера кхерамзле чІоагІъяра наькъех йола рекомендацеш енна ца Іеш, цар иштта белгалдаьккхад дунен халкъашта юкъерча тайп - тайпарча форумий доазонашка. эггара хьалха ВІашагІкхийтта Къамий Организаци а йолаш. цу процессана хьинаре гІо де лаьрхІа шоаш хилар а. Дерригa мехкаш, белгалдаьккхад документа тІа, адамле дийна юсилга, цун кхерамзле чІоагІъелга, сага вахара доаггІаш дола хьалаш хьаделга Іалашдара юкъе шин дакъа дахьа могаргдолаш а йиш йолаш а хилар.

- Шведски столице тІанйцача цу документа белгала хІама да из оптимизм йолаш хилар. «Шестерка» мехкий кулгалхоша шоаш еча заявленешка хаддаза белгалдоах дунен халкъашта юкъерча климате дикагІча оагІорахьа хинна хувцамаш. дукха дукхагІча даькъе Советски Союзо дунен халкъашта юкъера проблемаш къоастаяра керда конструктивни никъ лацар бахьан из хиннилга белгал а доахаш. Цар дІакхайкадаьд планета тІара ядерни герз цІендаь дІадаккхара СССР-о дІакхайкаяь идея шоаш хьаллоацилга. Стокгольме хиннача пресс-конференце Инде премьер-министра Раджив Ганде. вІалла кІал кІийле йоацаш да, ядерни герзо машар Іалашбайт, яхаш герзаш Іоадара тІехьа бараша деш дола къамаьлаш, аьнна белгалдаьккхад. Ядерни кхерам тІалоаттабара доктрина лерхІ массане а эхь ца хеташ юкъедоаладаь а кхераме а хІама санна, аьнна белгалдаьккхад Швеце правительствана керте латтача Ингвар Карлссона.

Шведски столице цу авторитетни форумо баьча балхо, шеко а йоацаш, керда импульс лургья дунен халкъашта юкъера кхохкам мелбалара процессана.

Сергей ГОРБУНОВ,
Виталий ЧУКСЕЕВ,
Дмитрий ГОРОХОВ.
(ТАСС).

ШОЛЛАГІЧА КВАРТАЛА ЧОТАГІА

ГІишлонхошта критика еш моттигаш каст-каста нийслу. ДукхагІйолча хана из нийса еш а хул, цар производственни планаш кхоачаш ца еш, пускови объекташ шин ханнахьа дІа ца луш хиларах. Цхьабакъда, берригa гІишлонхой цхьатарра лархІа йиш яц. Хьаэпаргья вай Сунженски ремонтно-гІишлон участка коллектив. Цига массане а чІоагІа лоархІаши сийдеши я Д. М. Сейнароева кулгалдеча каменщикий бригада коллектив. Хьинаре къа а хьегаш, башха-дика толамаш лахарах сийдаьннад цун коллектива. Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дузача юбилея сийна тІанйца доккхий декхараш ханал хьалха кхоачашдарах цунна елар КПСС Центральни Комитета, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Сийлен грамота. Цу дезача денга кхачалехьа пятилетка хьалхарча шин шера план кхоачашъярах рапорт делар бригада гІишлонхоша. Шин шера планагІа цо де дезаш хинна балхаш 63,4 эзар сома маьха долча, цу дезача денга кхачалехьа кхоачашдаьраш 67 эзар сом мах болаш хилар.

ХІанзлехьа укх кердача шера хьалхарча квартала задани а кхоачашъяьй цо. Шин шу хьалха мара вІашагІа ца елла бригада иштта гІоръяьнна дика къахьегаш дІайолаялар а цхьа бахьан доацаш дац. Духхьашха цу бригаде кхо саг вар: Сейнароев Мусий Дрес, цун даь вешийвоІ Сейнароев Хьасана Жабраьил, Эсмурзиев Іумар. Цар хьанійна объект йоккха яр, хьалъе лаьрхІар цар райцентра водопроводни сета насосни станци. Дика лоархІа а беш, болх дІаболабир. Кхыметтел бухгалтере «лакхелаттараш» а алапега а хьежаш, па тешаш бар ужжал балхаш цар ду, аьлча. Цудухьа гІишло хьалъеча хьа а баьхка, цар баь болх биста лаьрхІар цар. Из биста эшаш а бацар, цар хьал мел даьр тІаьръюкъе санна гуш дар. Объект йоккха хиларца дувзаденна цу бригаде хьожабир ши воша ХучебаровгІар Мухьмади Султани. Кирпицк Іалаьмате дика йотташ бола говзанчаш бар уж.

Духхьал каменщикаш хинна Іацар бригаде къахьегараш. Комплексни бригада аьнна цІи дІаяхар цун, хІана аьлча, цига къахьегаш бар каменщиквй, плотникий, жестянщикий, сварщикий говзал йола нах. Шоай керттера болх боаиаш бисача. цар изолировщикий болх бора, турбаш Ісехкачарна новкъостал дора. Лоацца аьлча, бригадни подрядагІа къахьегаш ба уж. Нагахьа бутт дІабахийтац цар кхо план ца еш.

Фуд уж толамаш царга доахийташ дола керттердар? Из да, материально - технически Іалашо дика хилари шоаш каралаьнача балхах дог а лазаш, цар къахьегари. Къаьстта дика Іалашбора уж материалашца насосни станци хьалъеча хана. Уж шортта хилча, — аьлар Сейнароев Жабраьила, — чІагІа болх бе а дог доагІа.

ХІанз насосни станци йисте а яьккха, кхыча объекте болх беш я бригада коллектив. ДОСААФ автошколе цо хьалъеш я дешара корпуси котельнии. Укхаза бригада гІишлонхошта хьалхашка эттар Іалаьмате ийрча сурт да. ДукхагІйолча хана материалаш йоацаш багІа безаш хул уж. Цудухьа низкъала да план кхоачашъе а. Со цига нийсвеннар чІоагІа шийла ди дар. Делкъел тІехьагІа пхи сахьат доалача хана кирпишк хьакхаьчар. ХІаьтта мара балха ди дІадола ца делча санна пенаш дотта эттар бригадера каменщикаш. Шин сварочни балхаш чакх а даьха, царна лалла болх бе дІаэттар сварщица Лена Куга. Царна эшачунга хьежаш, царца цхьана дІа а этта болх беш ва участка прораб Хашагульгов Беслан а. Башха-дика организатор, кулгалхо, специалист лоархІаш ва из.

Э. ТОЛМАЧЕВ.

ЦХЬАН МУГIАРЕ А ЛАТТАШ—ДЕ ЛЕРХIАЧУНГА

1987 шера Къулбаседа Кавказа вежарашха йолча автономни республикашта юкъе лоаттаяьча социалистически яхьа итогаш яьй

1987 юбилейни шера Къулбаседа Кавказа вежарашха йолча автономни республикай къахьегамхой перестройка яраи социально-экономически дегIаахар сихдараи йола парте XXVII съезда, КПСС ЦК январскии июньскии (1987 ш.) Пленумий решенеш кхоачашъяра хьакъехьара меропriятеш чакхйоахаш хиннаб.

Общественни производство дегIайоалаяра темпаш лакхъеннай автономни республикашка, гIулакхаш социальни политика кхы а сихагIа чакхьяккхаргахьа лестад.

Боахам лелабара экономически методаш балха юкъекхийлай, производстве технически эргалонаш яреи реконструкцеи боарамаш дегIадаьхкад.

Цунца цхьана шера итогаша хьахьокх, перестройка чакхъяккхара болх массанахьа а хано дIадехарашка хьежжа вIаштIехьбаьккха боацилга. Цхьа ритм йоацаш болх беш моттигаш хиннай, цIенхаштта кхоачамбоацараш хиннад продукце номенклатураи дикалеи планаш, договорегIа йоагIача тайпара поставкаш лоаттаяра планаш кхоачашъяра даькъе. Дуккха объекташ хьалъеча телхаяьй нормативни ханаш, материальни ресурсаш йоаяь а совдукха дIаахийта а моттигаш я. Биззача боарамагIа Iалашбаьбац баха нах товарашцеи деча гIулакхашцеи.

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

Къулбаседа Кавказа автономни республикай къахьегама коллективаша белггала толамаш даьхад халкъа боахама лоархIамегIа дола дакъа — промышленность дегIайоалаеча.

Промышленни продукци арахецилга 1987 шера дегIаденад 1986 шера хинначунца нийсдича ерригача автономни республикашка.

Промышленни производство дегIаяра керттера фактор я къахьегама овсарле лакхъялар.

Черсий - Балкхарой, Дагестански, Къулбаседа-ХIирий, Нохч-ГIалгIай АССР дукхагIйолча къахьегама коллективаша тIехкхоачашъяьй къахьегама овсарле лакхъяра планови заданеш. БIарчча хьанйцача цу республикай индустре гIолла Iалашдаьд 1986 шера хинначунца нийсдича къахьегама овсарле дикка лакхъелга, хIаьта Къулбаседа-ХIирийн Нохч - ГIалгIай АССР дукхагIа яьккха ерригa продукци къахьегама овсарле лакхъяра чотагIа яьккхай.

Автономни республикашка кIезига яц шоай хьинареча къахьегамца юбилейни шера керттерча технико-экономически хьокхамашта йола планови заданеши социалистически декхараши кхоачаш а тIехкхоачаш а делга Iалашдаь йола хьалхалатта коллективаш.

Нохч - ГIалгIайче цу тайпарча предприятееххя: «Промавтоматика» НПО опытни завод, «Оргтехника» яха производственни объединени, «Грознефтемаш», опытно - экспериментальни, «Автоспецоборудование» яха а кхыйола а заводаш.

Шоай хьинареча къахьегамца Даьхенна доккха совгIат даьд Нохч - ГIалгIайчен мехкдаьттахоша. Газоконденсат а лаьрхIача цар планал совгIа деннад 150 эзар тонн мехкадаьттеи 124 миллион кубически метр гази.

Планал совгIа дикка дукха машинаш, оборудовани, приборaш арахийцай, Дагестана, Черсий - Балкхарой, Къулбаседа - ХIирий республикай къахьегама коллективаша.

Промышленни производство дегIайоалаелга Iилматехнически прогресана карагIдаьннарий ларда тIа латташ да автономни республикашка.

Халкъа боахама доакъошка шерагIа пайда эц, прогрессивни технологех, дегIаденад механизацеи автоматизацеи хIанзарча средствашца предприятеш кийчъелга.

Иштта, Нохч - ГIалгIай АССР предприятешка оттаяьй 9 поточни комплексно-механизированни а полуавтоматически а линеш, 200 совгIа единиц комплексно-механизированни а автоматически а оборудовани, установка, агрегат.

Балха юкъейоалаяьй 127 керда прогрессивни технологически процесс. Цу лоархIамеча лостамагIа дикка дукха балхаш ду вай лоалахой предприятешка а.

Ерригача республикашка низаш тIадерзадаь хиннад производства энергоемкость, металлоемкость, материалоемкость кIезигъеш йола технологеш кийчъяра а балха юкъейоалаяра а.

Дукха балхаш даьд продукци кердайоаккхаш а.

ХьалхагIа хинначул сихагIа дегIаенай машиностроени, металлообработка, гIишлон материалий промышленность.

ЧIоаггIа теркам тIаахийтаб къахьегамхой вахара боарам а хьал-торо а лакхъяра гIо деш дола доакъош дегIадоаладара.

Цхьабакъда цунца цхьана республикашка перестройка хIанз а мела дIайода. Дуккхача къахьегама коллективашка, боахамий органашка хIанз а бокъонца чуеннаяц из.

Къахьегамхой хьинар айдаларах кхоачам боллаш пайда эцац производствера гIулакхаш тоадара, боаггIача тайпара къовсам лоаттабац хIаман доал доацаш а кхом боацаш а хилара духьала.

БIарчча хьанйцача автономни республикай производственни коллективаша кхоачашъяьяц поставкашта дола декхараш теркал а деш, продукци маьхала яккхара планаш, хIаьта предприяте балха дикал къоастаеча из лоархIаме хIама ма дий.

Дикка дукха предприятеш я къахьегама овсарлен, продукцега дIадодар кIезигдара, пайда бара план кхоачаш ца еш.

Бахача наьха хьашташ дикагIа кхоачашдара хьакъехьара партеи правительстваи решенеш кхоачаш а еш, автономни республикай промышленни предприятей коллективаша дукхагIа теркам тIабохийташ леладу халкъа эша товараш арахецара дош. Уж дукхагIа арахецара, цар ассортимент шеръяра, дикал лакхъяра тIехьа лоаттабу къовсам индустре болхлой лоархIамегIа дарех декхар а хинна дIаэттаб.

Цхьабакъда уж товараш дикагIа хилийтара тIехьа беш бола болх мела лел .промышленноста цхьадолча доакъошка.

Автономни республикай индустре хIанз а цIендаь дIададьккхадац цхьадолча доакъошка болх цхьа ритм йоацаш белга, эггара хьалхарча аргIагIа машиностроене, дуккхача предприятешкеи объединенешкеи боаггIача тайпара пайда эцац керттерча фондех.

Машиностроене дени-буси цхьан сменал кIезига дукхагIа мара болх байтац металлообрабатывающи оборудованега.

ХIанз а дукха зе ду продукце брак хилар, материальни ресурсаш совдукха дIаахийтар бахьан долаш.

ПРОМЫШЛЕННОСТЕ ГIОЛЛА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

(проценташ)

	Нохч-ГIалгIай АССР	Къулбаседа ХIирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Продукци маьхала яккхара план кхоачашъяр, поставкашта дола декхараш а лаьрхIача (проценташ)	98,2	99,3	98,9	98
Промышленни производства боарам соахка цу хана хинначунца нийсбича (проценташ)	103,3	105,0	104,6	108,5
Къахьегама овсарле лакхъяра план кхоачашъяр (проценташ)	104,0	103,0	102,2	106,0
Къахьегама овсарле соахка цу хана хинначунца нийсйича (проценташ)	103,9	105,0	104,5	107,5
Къахьегама овсарле лакхъяра чотагIа тIанхийтта продукци (проценташ)	100,0	100,0	98,0	88,0
Продукци маьхала яккхара план кхоачашъяр (проценташ)	101,7	102,0	101,1	104,5
Продукци маьхала яккхара план кхоачашъянза йола предприятеш, поставкашта дола декхараш а лаьрхIача	29	15	24	24
Къахьегама овсарленна йола планаш кхоачашъянза йола предприятеш	17	21	22	28
Ерригa промышленни предприятеш	145	146	123	201

АГРОПРОМЫШЛЕННИ КОМПЛЕКС

Вежарашха йолча автономни республикай агропромышленни комплексе боахам лелабара экономически методаш, коллективни подряд, боахама расчет балха шерра юкъейоалаеш, хьайбай продукташ паччахьалкхенна дIаялара боарамаш лакхдеш балхаш даьд. Автономни республикай хьайбаш лелалдераша ерригa хьайбай продукташ паччахьалкхенна дIаялара шера план кхоачашъяьй.

Цунца цхьана автономни республикай агропромышленни комплекса балха белггала кхоачамбоацараш а да. Цхьадолча боахамашка хьайбай продуктивность лоха я, хьайбаш довш моттигаш а нийслу. Дикка дукхача колхозашеи совхозашеи юрта боахама продукташ паччахьалкхенна дIаялара оттаяь планаш кхоачашъяьяц.

Агропромышленни комплекса къахьегамхошта тIалаттараш низкъала планаш а доккхий декхараш а да. Дика вIаштIехьдаьккха чакхдаккха деза хьайбаш IангагIа доахилга, бIаьсти кхашкара балхаш де къийчъе еза техника.

КОЛХОЗАШКА ХЬАЙБАЙ ПРОДУКЦИ ЯККХАР

(проценташ)

	Нохч-ГIалгIай АССР	Къулбаседа ХIирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Дулх даккхар цул хьалхарча шера хиннaчунца нийсдича (проценташ)	96	102	105	105
Валови шура яккхар цул хьалхарча шера хинначунца нийсйича (проценташ)	99,9	100,9	105	103
ХIара кхоабача Iаттагара яьккха шура (килограммаш)	2276	2867	2609	1805
Котама фуаш гулдар цул хьалхарча шера хиннарашца нийсдича (проценташ)	98	110	100,2	113

ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШТА ЗАГОТОВКА ЯРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

(проценташ)

	Нохч-ГIалгIай АССР	Къулбаседа ХIирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Хьайбаши оалхазараши	100,0	106	108	116
Шура	100,2	105	104	105
Фуаш	100,0	112	112	111
Хьайбай продукташта заготовка яр цул хьалхарча шера хиннaчунца нийсйича:				
Хьайбаши оалхазараши	102	106	107	107
Шура	101	102	106	104
Фуаш	102	107	102	116

Назрановски трикотажни фабрике дикагIчарех лоархIаш я Тангиева Раяс кулгалду экспериментальни участок.

Участка коллективе къаьстта дика болх беш хиларца белгалбаьннаб Зурабова Зарема, ТочиевгIар Заран Маккен, Татриева Iайшет, Сапралиева Лиза, кхыбараш. Царна ший йIаьхий балха опыт, говзал дIайовзийт бригадира Тангиева Раяс. Кадай болх бе, вахаре хьинаре позици хила, шоаш лаьрхIар дизза кхоачашдеш, нахаца та ховш а цар хьаштий йоахо еш а хила Iомабу цо шийцара мехкарий, цудухьа бIаррчача фабрика коллективе лоархIаш саг я Тангиева Рая.

СУРТА ТIА: участка комсомольски группа комсорг Зурабова Зареман цун хьехамча Р. Тангиеван.

Р. АУШЕВА сурт.

КАПИТАЛЬНИ ГIИШЛОШ ХЬАЛЪЯР

ГIишлон индустре коллективаша чакхдаьхад капитальни гIишлош хьалъелга тоадара, къахьегама а технологически а дисциплина чIоагIъяра, боахам лелабара керда методаш юкъейоалаяра декхараш, дукхагIа теркам тIабохийт соцкультбыта объекташ хьалъяра. Подрядни организацеша шоай низащца даьча балхий боарам 1987 шера цул хьалхарча шера хинначунца нийсбича лакхбеннаб ерригача автономни республикашка. Керттерча подрядни организаце — Нохч - ГIалгIай гIишлон управлене из лакхбеннаб 6 процент.

Автономни республикашка дукхагIа болх бе йолаялийтай керттера фондаш, нах чубаха цIенош.

Цунца цхьана капитальни гIишлош хьалъеча долаш да хIенхаштта кхоачамбоацараш а. Йизза караерзаяц хьахьожаяь капитальни вложенеш, оттаяьча ханашка объекташ хьалъяь йоахилга Iалащдац, дIадаланза да хIанз а капитальни вложенеш дуккхача объекташка кIезиг - кIезига дIахьежаелга, хIаьта цо телхаяйт гIишлош хьалъяра нормативни ханаш. ХIанз а кхоачам хилал дукха хьалдац наха чуIе цIенош, школаш, больницаш, клубаш, социально-культурни гIулакхашта лаьрхIа кхыйола объекташ. Ерригача автономни республикашка кхоачашъянза йисай керттера фондаш болх бе йолаялийтара заданеш. СихагIа гIишлош хьалъелга, уж дикагIа хулийталга хIара къахьегама коллективо хадданза йоакхо е езаш дола гIулакх да.

КАПИТАЛЬНИ ГIИШЛОШ ХЬАЛЪЯРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР (КОЛХОЗАШ А ЙОЛАШ)

(проценташ)

	Нохч-ГIалгIай АССР	Къулбаседа ХIирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Керттера фондаш болх бе йолаялийтара план кхоачашъяр	59	80	77	80
Керттера фондаш болх бе йолаялийтар цул хьалхарча шера хинначунца нийсдича	100,1	107	105	100,7
Наха чуIеча цIеной юкъара площадь болх бе йолаялийтара план кхоачашъяр	95	101	115	100,0
Наха чуIеча цIеной юкъара площадь болх бе йолаялийтар цул хьалхарча шера хинначунца нийсйича	121	120	119	103
Капитальни вложеней лимитах пайда эцар	89	94	98	93
ГIишлон - монтажни балха лимитах пайда эцар	84	95	100,9	91

ТОРГОВЛИ

Автономни республикашка торговле организацеш кердача хьалашка болх барга йовлара болх мела лел.

Къулбаседа - Кавказа ерригача автономни республикашка 1987 шера чIоагIъяь хинна розничн товарооборота план дикка дукха кхоачаш ца еш йисай паччахьалкхени кооперативни торговле.

Торговле организацешей моттигерча промышленноста предприятешеи хIанз а дукхагIа теркам тIабахийтац бахача наха чIоагIа эшаш дола товараш хьадара а уж царга дохкара а. Кооперативай а надомникий а сеть дегIайлоалаяра йолча таронех пайда эцилга мела леладу.

Товарооборота кхоачам боллаш юкъеозац договоренноста маьхех юртбоахама продукташ йохкареи паччахьалкхен закупкай плана боарамах 30 процент дIа а лоархIаш, городашкарча рынкашка совхозаша а колхозаша а юртбоахама продукташ йохкареи чотагIа кхы тIа ресурсаш юкъеозилга.

Материальни маьхаленаш йоаеш а телхаеш а моттигаш нийслу, хадданза дохкаш хилац хIара денна эшаш дола, базашкеи складашкеи долаш дола товараш.

Башха низкъала йоацаш хул общественни кхачан предприятей шоай продукци арахецараи цун ассортимент шеръяраи йола планаш.

Нохч-ГIалгIайн Къулбаседа - ХIирийн АССР кхоачашъяьяц общественни кхачан розничн товарооборота план.

ТОВАРООБОРОТА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

(проценташ)

	Нохч-ГIалгIай АССР	Къулбаседа ХIирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Паччахьалкхени кооперативни торговле розничн товарооборота план кхоачашъяр	96	97	99	96
Цу даькъе: паччахьалкхен торговле	96	97	99	97
потребкооперацe	96	97	99	96
комиссионни торговле	102	105	105	93
Общепите гIолла товарооборота план кхоачашъяр	100,4	101,0	101,4	101,0
Цул хьалхарча шеран хиннaчунца нийсдича	105	104	105	104

БЫТА СЛУЖБА

Автономни республикашка бахача наха деш дола бытовой гIулакхаш дегIадоаладара оагIорахьа дика хувцамаш хулаш доагIа, дукхагIа хул бахача наха бытовой гIулакхаш ду сеть, дукхагIа ду наха гIулакхаш.

Цхьабакъда, хIаьта а бахача наха бытовой гIулакхаш дара даькъе кIезига дац кхоачамбоацараш. Цхьайолча нах бахача моттигашка лерттIа дегIаенаяц быта служба, цун предприятешка болх беш бола нах а бац хила еззача тайпара лакха говзал йолаш, къахьегам вIаштIехьбаккхареи стимулировани яреи прогрессивни методаш балха юкъе мела кхувл. Йиллача хана заказаш кхоачаш ца деш моттигаш нийслу, нах леткъ гIулакхаш дика дац, яхаш.

Быта служба болхлой декхар да уж кхоачамбоацараш дIадахара де мел дезар делга.

БАХАЧА НАХА БЫТОВОЙ ГIУЛАКХАШ ДАРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

(проценташ)

	Нохч-ГIалгIай АССР	Къулбаседа ХIирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Бытовой гIулакхаш дара юкъарча боарама план кхоачашъяр — ерригa	100,8	102	103	104
Цул хьалхарча шера хиннaчунца нийсдича	112	113	112	113

КЪАХЬЕГАМА ОВСАРЛЕ ДЕГIАЙОАЛАЯРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР.

102.2 — КБАССР; 103.0 — СОАССР; 104.0 — ЧИАССР; 106.0 — ДАССР

ПРОДУКЦИ МАЬХАЛЪЯККХАРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР.

101.1 — КБАССР; 101.7 — ЧИАССР; 102.0 — СОАССР; 104.5 — ДАССР

ПАЧЧАХЬАЛКХЕНГА ШУРА ЙОХКАРА ПЛАН КЪОАЧАШЪЯР.

100.2 — ЧИАССР; 104 — КБАССР; 105 — СОАССР; 105 — ДАССР

НАХА ЧУIЕ ЦIЕНОШ ХЬАЛДАР, ЦУЛ ХЬАЛХАРЧА ШЕРА ХИННАЧУНЦА НИЙСДИЧА.

103 — ДАССР; 119 — КБАССР; 120 — СОАССР; 121 — ЧИССР